

ELÄMYKSELLISYYS, EETTISYYS JA VAIVATTOMUUS OHJAAVAT TULEVAISUUDEN RUOKATOTTUMUKSIA

Tulevaisuuden ruokatottumuksissa korostuvat ruoan elämyksellisyys, terveellisyys, eettisyys ja vaivattomuus. Nopeus ja vaivattomuus ovat tärkeitä ruokatalouden hoidossa ja ruokailussa, mutta ne voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Itse tekeminen on nousemassa uudeksi elämysten lähteeksi. Kuluttajat uskovat eettisyyden ja ekologisuuden leimaavan tulevaisuuden ruoantuotantoa. Tiedot käyvät ilmi Kuluttajatutkimuskeskuksessa valmistuneesta tutkimuksesta ”Elämyksiä, terveyttä, vaihtelua – 2000-luvun ruokatottumukset.

Tutkimuksessa on selvitetty ruokatottumusten ja ruokatalouden hoidon tulevaisuuden suuntauksia haastattelemalla kaupan keskusliikkeiden myyntijohtoa ja suurimpien ruokatehtaiden tuotekehityksestä vastaavia henkilöitä, ruokatoimittajia, kotitalousopettajia ja ravitsemusterapeutteja sekä eri ikäisiä ja eri elämänvaiheissa olevia kuluttajia.

Elämyksiä ja vaihtoehtoja etsitään

Vaihtoehdot lisääntyvät edelleen ateriavalinnoissa ja ruokailukäytännöissä. Yksilölliset mielihalut ja tilannetekijät määräävät, mitä vaihtoehtoja kulloinkin valitaan. Ruoasta etsitään elämyksiä tekemällä ruoanlaitosta harrastus ja seuraamalla viihteellisiä ruokaohjelmia. Valmisruoat eivät synnytä elämyksiä, koska niitä pidetään vain vatsan täyteenä. Niitä kuitenkin käytetään, koska ruoanvalmistukseen ei ole aikaa tai kiinnostusta.

Eettisyys ja ekologisuus vahvistuvat tulevaisuuden ruoantuotannossa

Eettisyyttä ja ekologisuutta arvostetaan puheissa ja niiden tulevaisuuteen uskotaan. Jatkuvasti vahvistuvat yksilöllisyyttä ja mukavuutta korostavat ruokatottumukset tuottavat kuitenkin paljon jätettä ja kuluttavat energiaa. Ruokaketjun logistiikka määrää pitkälti mihin suuntaan elintarviketeollisuus ja kauppa haluavat elintarvikkeita tulevaisuudessa kehittää. Esimerkiksi luomutuotteet eivät ole saaneet enempää jalansijaa, koska niiden tuotanto ja kauppa eivät ole olleet vallitsevan tehokkuusstrategian mukaisia. Viimeksi mainittua seikkaa kuluttajat eivät pohtineet.

Terveellisyys pysyy tärkeänä valintaperusteena

Elintarvikevalikoimat laajenevat ja vaihtuvat entistä nopeammin. Kuluttajien on vaikea hahmottaa jatkuvasti uusiutuvien, myös terveysvaikutteisten, tuotteiden merkitystä ruokavaliiossaan ja terveyden edistämisessä. Tasapainoisen ruokavalion noudattamista vaikeuttaa myös, että kuluttajat asioivat ”runsauden markkinoilla”.

Ihmiset haluavat tietää mitä syövät

Kuluttajat luottavat kotimaisiin tuotteisiin. He edellyttävät, että heillä säilyy mahdollisuus ”tietää mitä syövät” huolimatta siitä, että elintarvikeketju on pidentynyt ja elintarvikkeiden prosessointi on lisääntynyt. Kontrollin menettämisen pelko näkyy myös epäluulona yhä pidemmälle kehittyvää elintarviketeknologiaa kohtaan. Esimerkiksi pitkään syömäkelpoisina säilyvät elintarvikkeet hämmentävät kuluttajia, sillä säilymisen syitä ei tunneta kovin hyvin. Yksi ratkaisu kontrollin ongelmaan olisi tiedon lisääminen kuluttajille. Toinen ratkaisu olisi lyhentää ruokaketjua, esimerkiksi tuottamalla mahdollisimman yksinkertaisia ja aineksiltaan pelkistettyjä elintarvikkeita.

Positiivisempi suhtautuminen ruokaan on lisääntymässä

Taloudellisten olojen parantuminen antaa mahdollisuuden kiinnittää huomiota muuhunkin kuin vain ruoan hintaan. Valmisruoat ovat helpottamassa perheen ja työn yhteensovittamista, jolloin ruoanvalmistus ei enää ole taakka ja välttämätön pakko. Ruoasta ja ruoanvalmistuksesta on lupa nauttia. Tutkimuksessa nousi esille toisaalta huoli kiireisen elämän seurauksena lisääntyneestä ja valmisruokien mahdollistamasta ruokarytmin epämääräistymisestä ja sen vaikutuksista lasten perusturvallisuuden kehittymiseen.

Lisätietoja:

Erikoistutkija Johanna Varjonen, puh (09) 7726 7736, sähköposti johanna.varjonen@kuluttajatutkimuskeskus.fi

Tilaukset: ”Elämyksiä, terveyttä, vaihtelua — 2000-luvun ruokatottumukset”, Varjonen Johanna, kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 3/2001. Julkaisun hinta on 16,6 €. Julkaisua voi tilata Kuluttajatutkimuskeskuksesta, PL 5, 00531 Helsinki, puh (09) 7726 7702, faksi (09) 7726 7715, sähköposti arja.luoto@kuluttajatutkimuskeskus.fi